

Program för förebyggande rusmedelsarbete 2018–2022

Inledning

I lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015) åläggs kommunerna att organisera det förebyggande rusmedelsarbetet inom sitt område. Kommunen ska sörja för uppföljningen av och informationen om rusmedelsläget samt se till att kommuninvånarna erbjuds information om rusmedelsskador och om hur de kan minskas. Kommunen ska öka och stödja kunskaperna om åtgärder för förebyggande av rusmedelsskador inom kommunens alla uppgiftsområden och främja åtgärder för det förebyggande rusmedelsarbetet inom alla sektorer. I framtiden kommer landskapen att stödja kommunerna på regional nivå, men det lokala ansvaret kvarstår hos kommunerna. (Bilaga 1. Lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet)

Det förebyggande rusmedelsarbetet utgör också en del av kommunens hälsofrämjande arbete. Det förebyggande rusmedelsarbetet omfattar verksamhet som syftar till att minska skadorna som orsakas av alkohol, narkotika och penningspel, samt användningen av tobaksprodukter och målgruppen är hela befolkningen. Skadorna kan minskas genom att begränsa både efterfrågan och utbudet med metoder som grundar sig på forskningsrön och god praxis (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, (på finska), Social- och hälsovårdsministeriet 2016).

Programmet synliggör helheten av det förebyggande rusmedelsarbete som görs av olika enheter inom staden med arbetsfördelning, behov av samarbete och sakkunskap. Programmet har gjorts upp för att komplettera välfärdsberättelsen som görs upp för varje fullmäktigeperiod, samt som stöd

för strävan att jämna ut hälsoskillnaderna. Framstegen inom åtgärderna följs upp årligen i samband med välfärdsrapporten och bokslutsprocessen.

Social- och hälsovårdsministeriet gav ut en handlingsplan till stöd för verkställandet av lagen år 2015, och stadens program bygger på den. I handlingsplanen lyfts sex fokusområden fram, och de utgör grunden också för Grankulla stads program för förebyggande rusmedelsarbete.

Fokusområden:

1. Fungerande strukturer för förebyggande rusmedelsarbete på lokal, regional och riksomfattande nivå (s. 2)
2. Information om skador, med grund i vetenskaplig evidens, förmedlas som stöd för social- och hälsovårdspolitiken och de val som individer och grupper gör (s. 3)
3. Riskanvändning och skador identifieras och stöd erbjuds vid ett tidigt skede (s. 4)
4. Satsningar för att förebygga skador görs inom närmiljön (s. 4)
5. Yrkesfolket har tillräcklig sakkunskap om förebyggande rusmedelsarbete (s. 6)
6. Lokal politik för alkohol, narkotika och penningspel genomförs planerat och på bred front

Källa: Handlingsplan för förebyggande rusmedelsarbete, THL.

Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad

STF godkänt 15.10.2018 § 43

Hur ser nuläget ut?

I Grankulla stads föregående strategi för förebyggande rusmedelsarbete (2008–2015) var visionen följande:

Grankullaborna är friska och deras livskvalitet är god. Användningen av rusmedel har sällan skadliga följder och kommuninvånarna får lätt och snabbt adekvat vård på både finska och svenska. De minderåriga står under hela samhällets särskilda beskydd och barns och ungas livsmiljö är drogfri. Narkotika används inte i Grankulla.

Med utgångspunkt i välfärdsberättelsen har Grankulla fortfarande 2017 Finlands friskaste befolkning, som till största delen mår bra. Hälsoriskerna till följd av rusmedel och invaliditet till följd av mentala störningar håller dock båda på att öka på riksnivå, något som också berör Grankulla. Nettodrifstkostnaderna för missbrukarvården i relation till befolkningen är visserligen låga jämfört med grannkommunerna men de har ökat.

Mer information om den vuxna befolkningens rusmedelsanvändning kommer att fås 2018, då Grankulla deltar i den riksomfattande FinSote-undersökningen. Information om rusmedelsbruket bland unga fås genom skolhälsoenkäten. Resultaten från skolhälsoenkäten 2017 var oroväckande för Grankullas del: även om det finns en ökande trend av alkohol- och drogfrihet på riksnivå så ligger rusmedelsbruket i Grankulla fortfarande över riksnivån och bland högstadieläverna har alkoholbruket ökat jämfört med föregående skolhälsoenkät. Av högstadieläverna uppger 57 procent att de är helt alkohol- och drogfria, medan motsvarande siffra på gymnasiet är 17 procent. På gymnasiet uppger 22 procent av pojkarna och 16 procent av flickorna att de har provat på droger. Mer än hälften av gymnasieeleverna upplever att det är lätt att få tag på droger. Däremot har både rökningen och användningen av snus minskat avsevärt; bara en procent av

gymnasieeleverna och mindre än en procent av högstadieläverna uppger att de röker dagligen.

Av eleverna på högstadiet använder 3 procent snus dagligen, medan motsvarande siffra för gymnasiet är 4 procent.

Målen för den föregående strategin och måluppfyllelsen beskrivs närmare i bilaga 2. I tabellen har de åtgärder märkts med gult som kommer att fortsätta att gälla också i den nya strategin. **FOKUSOMRÅDEN**

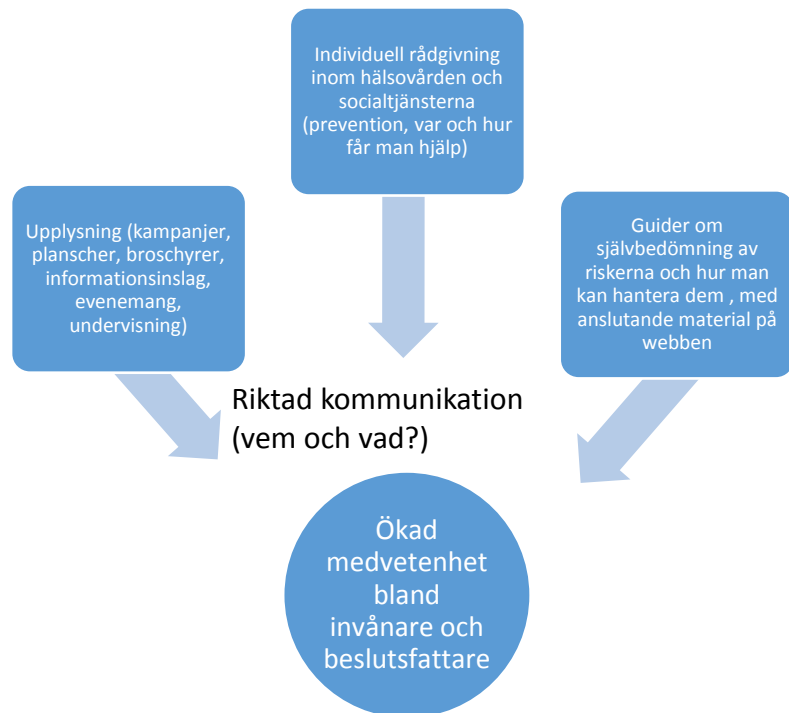
1. Strukturerna för förebyggande rusmedelsarbete i Grankulla

Det förebyggande rusmedelsarbetet grundar sig på mångprofessionellt nätverksarbete, vilket innebär att processägarskapen för nätverket för förebyggande rusmedelsarbete måste ha legitimation och resurser. Stadens ledningsgrupp med stadsdirektören som ordförande leder stadens välbefinnande och hälsa, dit också det förebyggande rusmedelsarbetet räknas. Ledningsgruppen för hälsofrämjandet (TEJO) under ledning av stadens ledningsgrupp ansvarar för att koordinera det förebyggande rusmedelsarbetet i Grankulla. Ledningen och uppföljningen av arbetet grundar sig på den senaste informationen, som regelbundet rapporteras i välfärdsberättelsen enligt de överenskomna indikatorerna.

I anslutning till landskaps- och vårdreformen kvarstår det förebyggande rusmedelsarbetet på kommunens ansvar, medan landskapen har bl.a. sakkunniguppgifter som stödjer kommunerna. Kommunen ska utse ett organ med ansvar för det förebyggande rusmedelsarbetet. Enligt fullmäktiges beslut 15.10.2018 är social- och hälsovårdsutskottet fortfarande det organ som avses i lagen. Verksamheten i Grankulla styrs av stadens strategi 2018–2022. https://www.kauniainen.fi/sv/staden_och_beslutsfattande/beslutsfattande/stadg_or_samt_strategier_och_program

2. Att informera om riskerna

Kommunen ska erbjuda kommuninvånarna information om riskerna med rusmedelsbruk, rökning och penningspel och de skador de kan orsaka, samt om möjligheterna att minska riskerna och få hjälp. Också anhöriga som berörs av risker och skador ska få information om var de kan söka hjälp. Målet är att öka befolkningens medvetenhet om riskerna, men också att stödja beslutsfattandet inom social- och hälsovårdspolitiken. Allmänna metoder är t.ex. upplysning och individuell rådgivning. Stöd ska också ges till dem som på eget initiativ vill sluta eller minska sin konsumtion, samt för självbedömning.

Mål	Åtgärder	Verkställande och ansvarig part
Kommunikationen stödjer självbedömning	Stadens webbplats ska ha de nyaste versionerna av självbedömningsmaterialet (A-klinikstiftelsen, Päihdelinkki, Stumppi.fi, THL)	Uppdatering av webbplatsen och intranet så att information går lätt att hitta (Social- och hälsovårdsförvaltningen)
Information om riskerna fokuseras till olika brytningspunkter under livet och riktas till särskilda grupper. (skolelever, föräldrar, seniorer)	Olika kampanjer, evenemang, planscher för olika tillfällen Individuell rådgivning, snabbrådgivning som fokuserar på riskanvändning	-Veckan för förebyggande rusmedelsarbete i november, tobaksfria dagen (planering och verkställande med bl.a. personalförvaltningen). -Saken förs fram också i andra sammanhang (Hjärtveckan, de gamlas vecka osv.) -Informationen riktas särskilt till skolbarn och deras föräldrar
	Syftet är att öka medvetenheten inom områden där kunskapsnivån är låg (t.ex. alkohol som riskfaktor för kroniska folksjukdomar).	Välfärdsberättelsen och välfärdsrapporten ger information om läget i kommunen varje år (TEJO)

3. Att identifiera risker och skador, ge stöd i tidigt skede och (4) förebygga skador i närmiljön, (5) säkra personalens sakkunskap

Risik användning av alkohol, bruk av tobaksprodukter och narkotika, samt spelberoende måste uppmärksammas så tidigt som möjligt och hjälp måste erbjudas. Tidig intervention minskar risken för allvarliga problem och minskar behovet av vård, vilket i viss mån bidrar till att minska riskerna för kroniska folksjukdomar, samt sociala och ekonomiska problem. Det är också viktigt att satsningarna på förebyggande verksamhet sker i den miljö där målgrupperna i olika åldrar finns. Genom attitydfostran och genom att påverka grupp beteende kan man skapa ramar också för individens val. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, SHM 2015.)

De nuvarande verksamhetssätten inom det förebyggande rusmedelsarbetet i Grankulla har också dokumenterats skilt för varje sektor på hösten 2017 (bilaga 3). Man bör regelbundet kontrollera att verksamhetssätten är tidsenliga och adekvata och de bör uppdateras regelbundet. I tabellen nedan visas de främsta målen för det förebyggande rusmedelsarbetet samt hur de verkställs i Grankulla. Det är ett av målen för 2018 att utveckla metoderna för uppföljning av målpuppfyllelsen.

3. Identifiering av risker och skador samt tidigt stöd

MÅL	PRAKTISKA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING
Riskerna med alkohol, tobaksprodukter och narkotika samt penningspel identifieras och stöd ges till klienterna i ett tidigt skede.	<p>Systematisk snabbrådgivning och andra metoder för tidig intervention:</p> <p>Redan i bruk: Strukturerade anteckningar, AUDIT, mini-intervention, ADSUME, blanketterna för förhandsinformation inom mun- och tandvården, mini-intervention, frågeformulären för hälsofrämjande hembesök inom åldringsvården, hälsoundersökning på webben, självbedömningsblanketten för vuxensocialarbetet, metoden Föra barnen på tal</p> <p>ÅTGÄRDER: Att utvärdera de metoder som är i användning Att införa metoder, särskilt för att identifiera risker i anslutning till penningspel</p>	<p>Behoven för förändring har identifierats och en utvecklingsplan har gjorts upp</p>

	<p>Att förankra regionens gemensamma självbedömningsblankett inom vuxensocialarbetet</p> <p>Metoden Föra barnen på tal uppdateras så att den motsvarar Föreningen för Mental Hälsa i Finlands uppdaterade modell. Genomgång av metoden med de anställda, bl.a. modellen för samråd.</p> <p>Att säkra en fortsättning för utbildningen av utbildare</p>	<p>Genomförd självbedömning och den upplevda nyttan av den (socialtjänsterna)</p> <p>Ordnande av utbildning Ansvar: familjearbetsgruppen</p>
<p>Inom det uppsökande arbetet identifieras och handleds klienter som behöver förebyggande rusmedelsarbete eller som tillhör någon annan riskgrupp</p>	<p>Att utveckla metoderna för det uppsökande arbetet och samarbetet mellan olika aktörer:</p> <p>Redan i bruk: <i>Uppsökande ungdomsarbete, seniorrådgivning, hälsogranskningar (närståendevårdare, arbetslösa), personer som besöker skötarnas mottagningar för kroniska sjukdomar, samt mentalvårdsklienter. Se BILAGA 3.</i></p> <p>ÅTGÄRDER: Att utnyttja Villa Bredas nätverk i förverkligandet av förebyggande rusmedelsarbete för seniorer</p> <p>Att utveckla metoder och rutiner för uppsökande ungdomsarbete som passar Grankulla och förankra dem i det dagliga arbetet</p>	<p>Innehållet och materialet i besöken för olika grupper har definierats</p> <p>Seniorrådgivningen, antal besök och procentandel av målgruppen Antal hälsogranskningar Antal besök hos sjukskötare/hälsovårdare (kroniska sjukdomar)</p> <p>Beskrivningar av verksamhetsätten har gjorts upp (Kultur och fritid)</p>

4. Att förebygga skador i närmiljön

MÅL	PRAKTISKA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING
<p>Förebyggande rusmedelsarbete ingår i grunduppgifterna, verksamhetssättet och arbetskulturen inom småbarnspedagogiken och på läroanstalterna</p>	<p>Inom småbarnspedagogiken tas föräldrarnas bruk av rusmedel upp vid behov. Enhetliga verksamhetssätt för att skydda barnen har kommits överens och dokumenterats:</p> <p>Redan i bruk: Hembesök, metoden Föra barnen på tal, bekymmerszonerna, hänvisning av klienten till familjearbetsgruppen för stöd, se bilaga 3.</p> <p>ÅTGÄRDER: Bedömning av genomslaget för de olika metoderna. Måluppfyllelse, att utveckla en metod för uppföljning</p> <p>Läroinrättningarna har gjort upp planer för förebyggande rusmedelsarbete för att förebygga rusmedelsanvändning och -experiment samt ingripa vid behov. I planen tas de gemensamma verksamhetssätten upp, som sedan kontrolleras vid granskning av studiemiljön och -samfundet.</p> <p>ÅTGÄRDER: Utvärdering av genomslaget i olika åldersgrupper:</p> <p>Barn under 7, i åldern 7–12, 13–16, fyllda 16.</p> <p>Staden bereder i samarbete med polisen upplysningsbesök av narkotikapolis i skolorna.</p> <p>Enheterna har planer för förebyggande</p>	<p>Behoven för förändring har identifierats och en utvecklingsplan har gjorts upp</p> <p>Behoven för förändring har identifierats och en utvecklingsplan har gjorts upp</p> <p>Besöken har gjorts och dokumenten finns att tillgå</p> <p>Samarbetet med arbetarskyddet har omsatts i</p>

	<p>rusmedelsarbete som hålls uppdaterade.</p> <p>Granskningen av studiemiljön och -samfundet utvecklas inom Lape-projektet.</p>	<p>praktiken</p> <p>Granskningarna har gjorts och dokumenten finns att tillgå Ansvar: Bildningen och social- och hälsovården (rådgivningarna och skolhälsovården)</p>
<p>Möjligheterna för förebyggande rusmedelsarbete har utnyttjats i de miljöer där folk i olika åldrar tillbringar sin fritid och gemensamma verksamhetsrutiner har dokumenterats. Invånarna har getts möjlighet att delta i planeringen av alkohol- och drogfri verksamhet.</p>	<p>Inom ungdomsarbetet uppmuntras ungdomarna till en hälsosam livsstil, en alkohol- och drogfri fritid samt inkludering. Samtidigt stärker man ungdomarnas självkänsla samt förmåga till självdisciplin och beslutsfattande:</p> <p><i>Redan i bruk: uppsökande ungdomsarbete, Ehkäpä-verksamhet, rusmedels- och sexualupplysning, gruppbildning, fritidsaktiviteter, ungdomslokaler, lägerverksamhet, sommaraktiviteter mm.</i></p> <p>Alkohol- och drogfrihet stöds i kriterierna för föreningsunderstöd och i spelreglerna för lokaler och evenemang</p> <p><i>Redan i bruk: I samband med ansökan om understöd ska organisationens eller föreningens program för rusmedelsförebyggande bifogas</i></p> <p>Inkludering av invånarna med möjlighet att delta via t.ex. forum för förebyggande arbete eller responskanaler.</p> <p>Programmet Ett rökfritt Grankulla (bilaga 4)</p> <p>ÅTGÄRDER: Bedömning av genomslaget för de olika metoderna.</p>	<p>Behoven för förändring har identifierats och en utvecklingsplan har gjorts upp (Kultur och fritid) Verksamheten har planerats tillsammans med ungdomstjänsterna, skolhälsovården och preventivrådgivningen (sexualrådgivaren)</p> <p>Alla sektorer har tillsammans ansvar för verkställandet av kriterierna för en rökfri stad (Tejo) Uppföljning av att kriterierna 1 och 2 uppfylls (tejo)</p> <p>Invånare som har deltagit i utvecklingsarbetet, evenemang (antal)</p> <p>Forumet har ordnats vart annat år eller också har man</p>

	<p>Ett forum om rusmedel ordnas för nätverket av aktörer. äldrerådet, handikapprådet och ungdomsfullmäktige inkluderas i planeringen och bedömningen</p>	<p>deltagit i forum om rusmedel som har ordnats av andra städer i huvudstadsregionen.</p>
<p>Förebyggande av rusmedelsskador inkluderas i arbetet för att främja personalhälsan inom staden.</p>	<p>Arbetsplatsens program för förebyggande rusmedelsarbete ska innehålla gemensamma spelregler för att förebygga skador och risker i anslutning till alkohol, narkotika och penningspel samt ingripa vid behov, samt för att minska användningen av tobaksprodukter och erbjuda avvänjning:</p> <p>Redan i bruk: <i>Företagshälsovårdens mini-interventioner, Audit, programmet Ett rökfritt Grankulla (bilaga 3), låg tröskel för chefer att ta upp problem (tidigt uppmärksammande).</i></p> <p>ÅTGÄRDER: Att säkerställa att det finns gemensamma överenskomna spelregler också för att förebygga spelberoende.</p> <p>Att ordna utbildning i grupp för cheferna i att identifiera skador och risker i anslutning till rusmedel och penningspel och stödja dem i att ingripa.</p>	<p>Behoven för förändring har identifierats och en utvecklingsplan har gjorts upp</p> <p>Företagshälsovården har rutiner för att identifiera spelberoende (personalförvaltningen)</p>

5. Att säkra personalens kompetens

MÅL	PRAKTISKA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING
<p>Yrkesfolket har tillräcklig sakkunskap om förebyggande rusmedelsarbete</p>	<p>Metoderna för förebyggande rusmedelsarbete ska ingå i grundutbildningen i branschen och eventuell fortbildning.</p> <p>Att säkra att personalen kan utnyttja de material och utbildningar som finns att tillgå om förebyggande</p>	

	<p>rusmedelsarbete till stöd för sitt eget arbete.</p> <p>ÅTGÄRDER:</p> <p>Utvärdering av personalens sakkunskap</p> <p>Varje år ordnas gemensam utbildning för hela nätverket för förebyggande rusmedelsarbete, samt utbildning som riktas skilt till olika yrkesgrupper</p> <p>Att säkra att personalen kan utnyttja de material och utbildningar som finns att tillgå om förebyggande rusmedelsarbete till stöd för sitt eget arbete.</p> <p>Utbildning ordnas särskilt om spelberoende och narkotika och trender inom dessa områden. Personalen deltar i rusmedelsutbildningen inom HNS.</p> <p>Samarbetsrutiner etableras bl.a. med närpolisen.</p> <p>Att säkra att en representant för Grankulla alltid är närvarande vid de gemensamma mötena för THL, regionförvaltningsverket och huvudstadsregionens nätverk.</p>	<p>Utvärdering av sakkunskapen har gjorts och en utbildningsplan har gjorts upp med grund i den (Tejo)</p> <p>Sidor om förebyggande rusmedelsarbete har lagts upp både på webbplatsen och intran (social- och hälsovården)</p> <p>Rutinerna för att dela den information som fås på utbildningarna har fastslagits gemensamt (Tejo)</p> <p>Inbjudan till Tejo-mötena 1–2 ggr per år</p> <p>Ansvariga personer har utsetts (Tejo)</p>
--	---	--

6. Policyn för alkohol, narkotika och penningspel genomförs planerat och i brett samarbete

MÅL	PRAKTISKA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING
<p>Policyn för alkohol, narkotika och penningspel genomförs planerat och i brett samarbete</p>	<p>Att skapa samarbetsstrukturer med lokala företag</p>	<p>Överenskommelse har ingåtts om samarbetsstrukturerna</p>

Uppdatering av uppföljningssystemet

Det förebyggande rusmedelsarbetet inom kommunen måste grunda sig på forskningsrön och på beprövade metoder. Arbetet styrs också av nationella program och rekommendationer. Regelbunden uppföljning krävs för att kunna kontrollera genomslaget, och därför behövs ett gemensamt uppföljningssystem med anslutande rutiner. Nyckelindikatorerna om alkohol och andra droger från THL utgör ett redskap för kommunerna i planeringen och utvecklingen av rusmedelsarbetet. Information kan också samlas in via olika enkäter till allmänheten, t.ex. FinSote, som riktar sig till vuxna, eller skolhälsoenkäten. I denna plan ingår utvecklingen inom nyckelindikatorerna om alkohol och andra droger i Grankulla 2010–2016.

Gällande praxis och metoder inom det förebyggande rusmedelsarbetet bör regelbundet utvärderas och vid behov uppdateras. Med utgångspunkt i denna plan kommer Tejo att bereda ett enhetligt system för självbedömning och uppföljning i Grankulla. Genomslaget kommer att följas upp och rapporteras årligen i samband med välfärdsrapporten.

Kommunernas nyckelindikatorer om alkohol och andra droger (Källa: THL, Sotkanet.fi)

Faktorer som förebådar alkohol- och narkotikaskador

- Arbetslösa, % av arbetskraften
- Utkomststödtagarna under året, % av invånarna
- Försäljning av alkoholdrycker omräknad till liter 100-procentig alkohol per invånare
- 17-24-åriga personer utanför utbildningssystemet, % av befolkningen i samma ålder

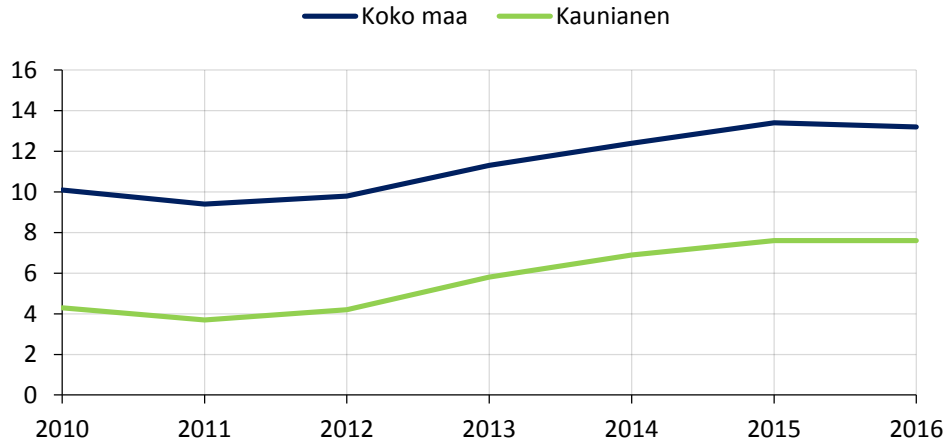
Bakgrundsindikatorer

- Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i åk 8 och 9
- Röker dagligen, % av eleverna i åk 8 och 9
- Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i åk 8 och 9
- Klienter inom missbrukarvårdens boendeservice/1000 invånare
- Nettodriftskostnaderna för missbrukarvården, euro/invånare
- Personer som omhändertagits pga. alkohol och andra droger/ 1000 invånare
- Ensamboende bostadslösa/ 1000 invånare

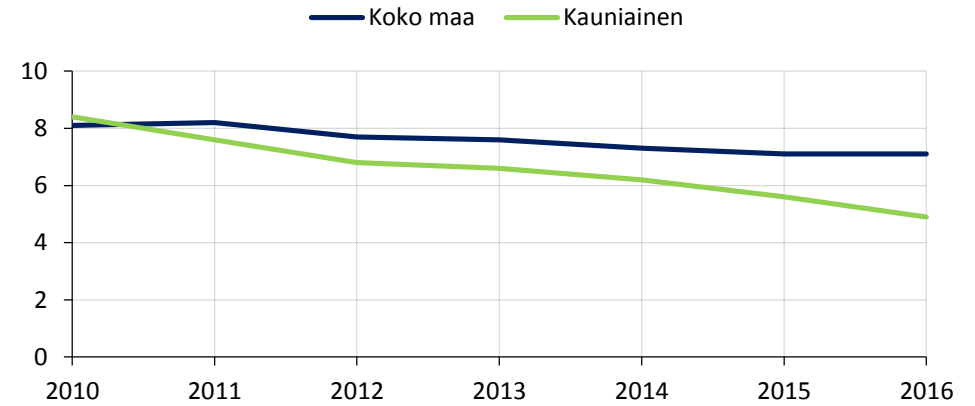
Effekten av alkohol och andra droger på välfärden

- 0-17-åringar som placerats utanför hemmet, % av befolkningen i samma ålder
- Klienter som vårdats på institutioner för missbrukarvård/ 1000 invånare
- Öppenvårdsklienter inom missbrukarvården/ 1000 invånare
- Patienter som vårdats inom slutenvård på sjukhus och hälsovårdscentraler på grund av berusningsmedel / 1000 invånare
- Rattfylleri som kommit till polisens kännedom/ 1000 invånare
- Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens kännedom / 1000 invånare

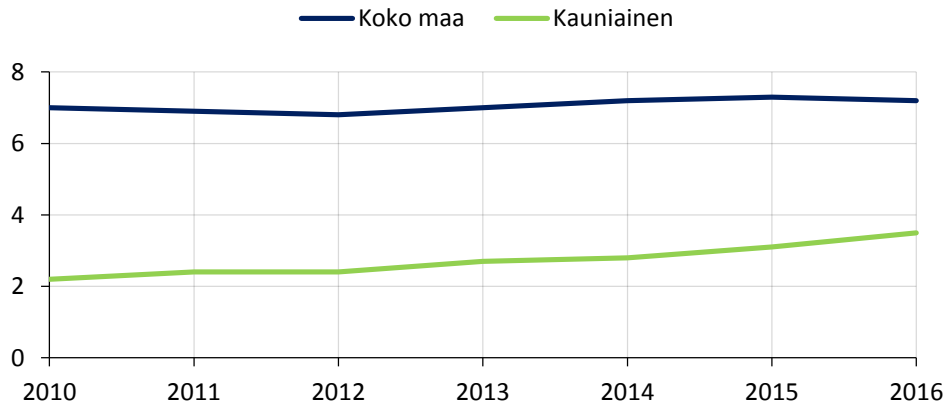
Arbetslösa, % av arbetskraften

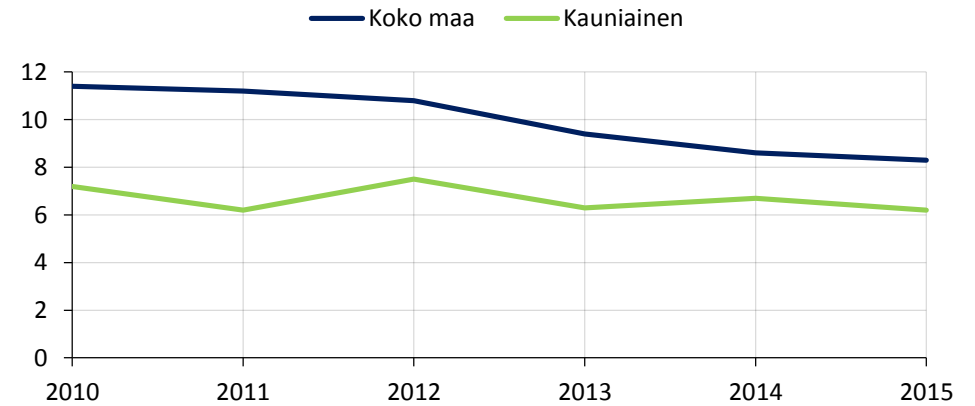
Försäljning av alkoholdrycker omräknad till liter 100-procentig alkohol per invånare

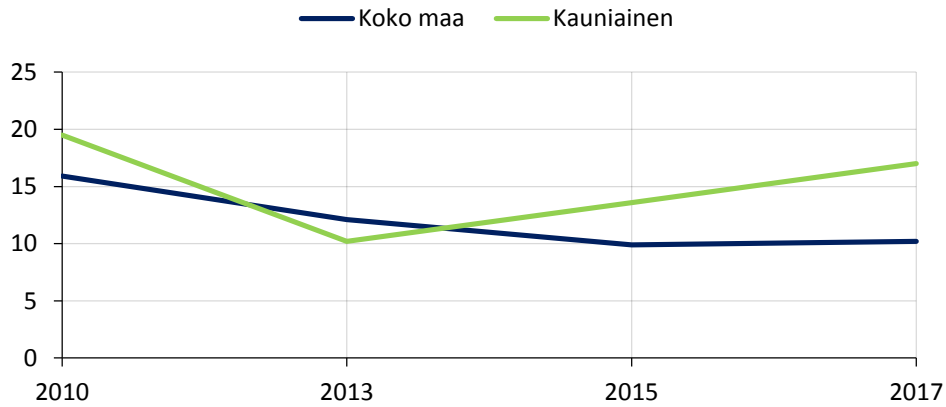
Utkomststödstagarna under året, % av invånarna

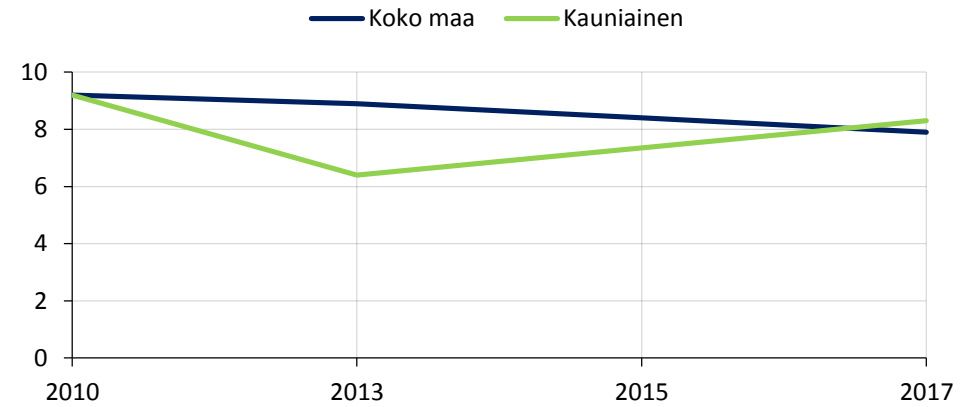
17-24-åringar utanför utbildningssystemet, % av befolkningen i samma ålder

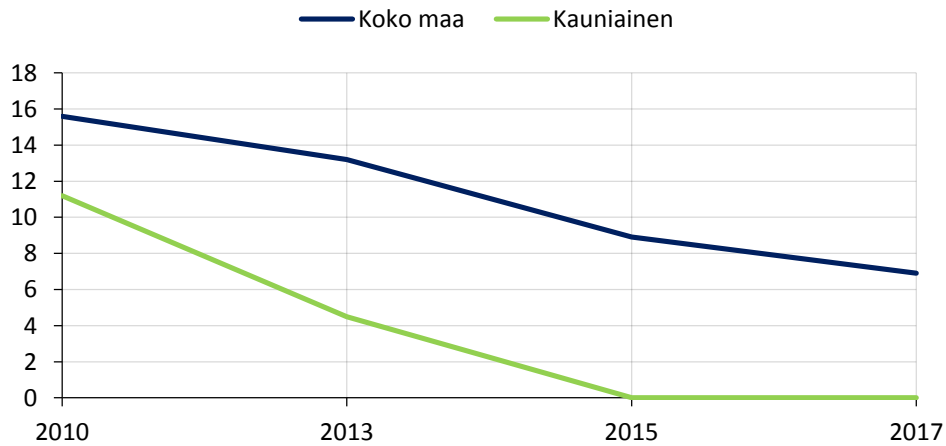
Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i åk 8 och 9

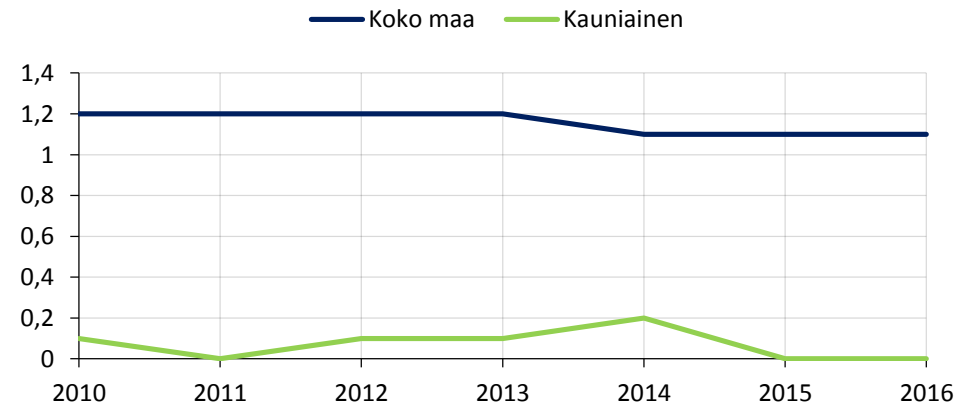
Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i åk 8 och 9

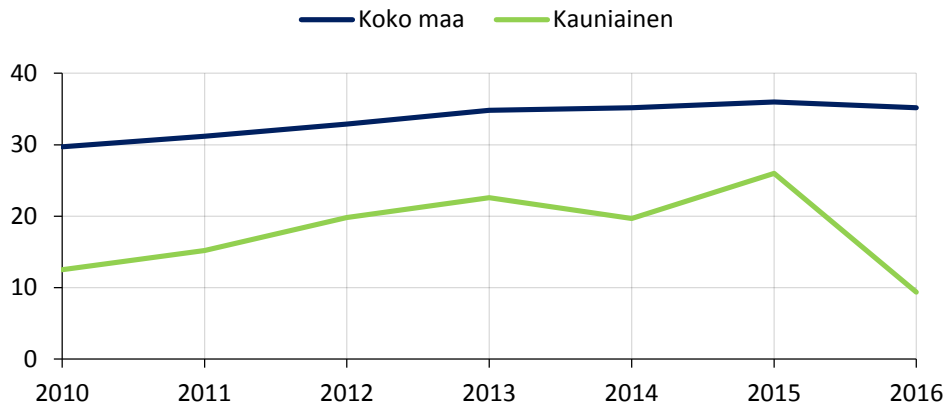
Röker dagligen, % av eleverna i åk 8 och 9

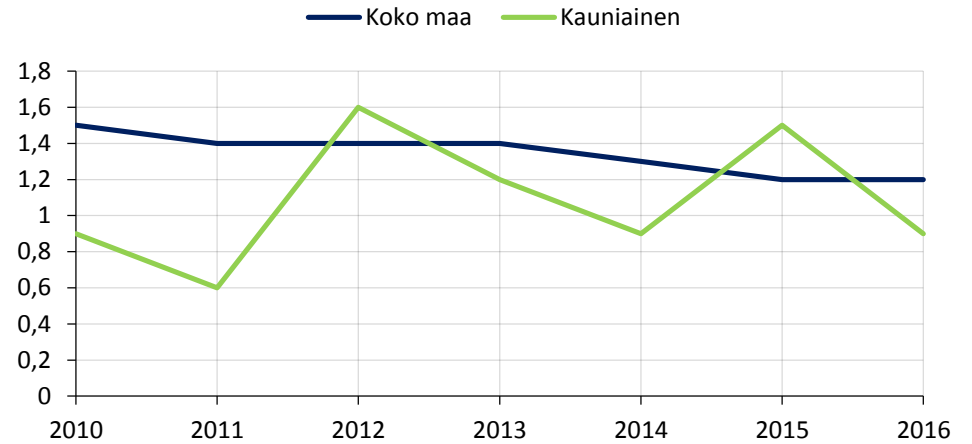
Klienter inom missbrukarvårdens boendeservice/1000 invånare

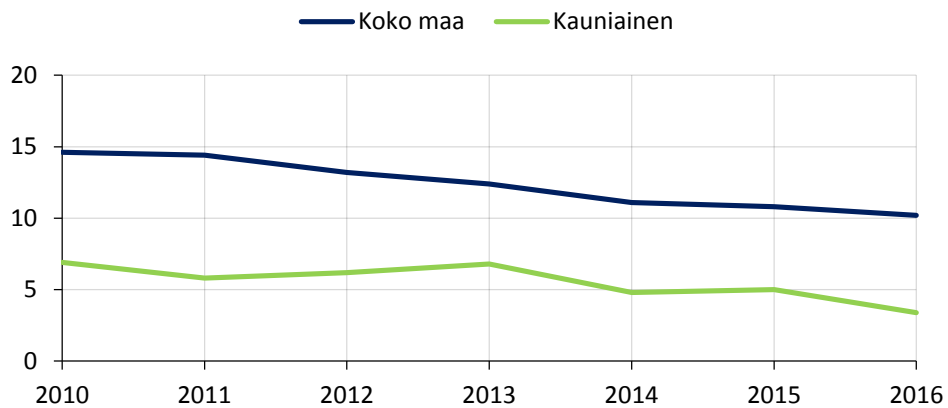
Nettodriftskostnaderna för specialtjänster inom missbrukarvården, euro/invånare

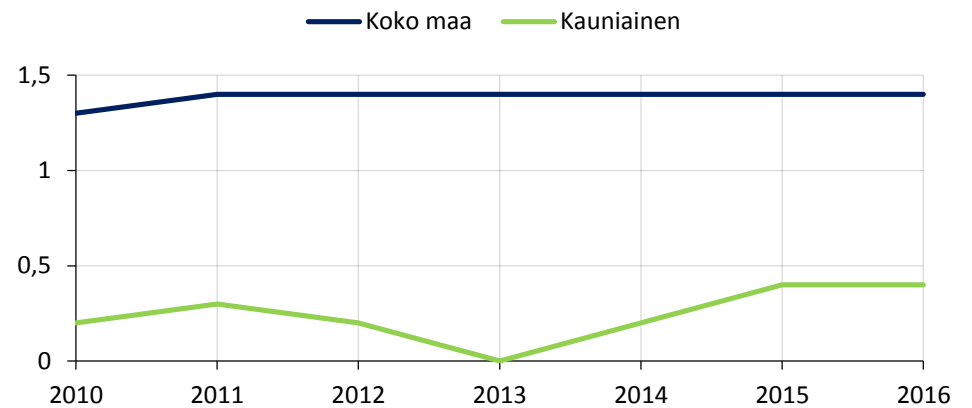
Ensamstående bostadslösa/1000 invånare

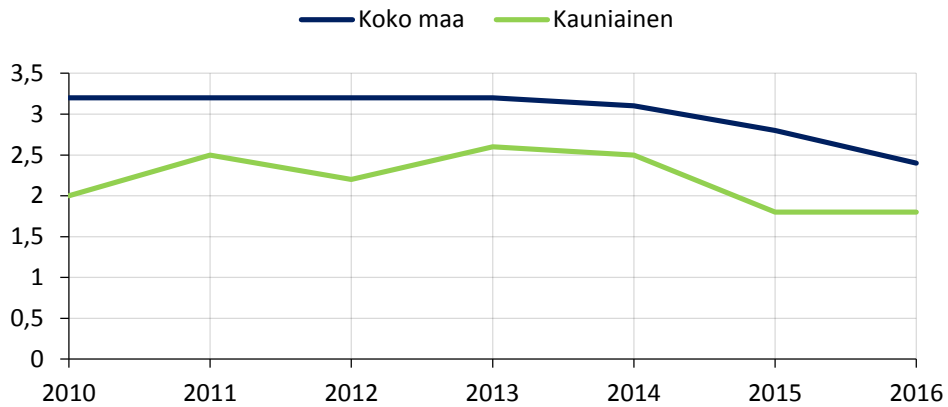
Personer som omhändertagits pga. alkohol och andra droger/1000 invånare

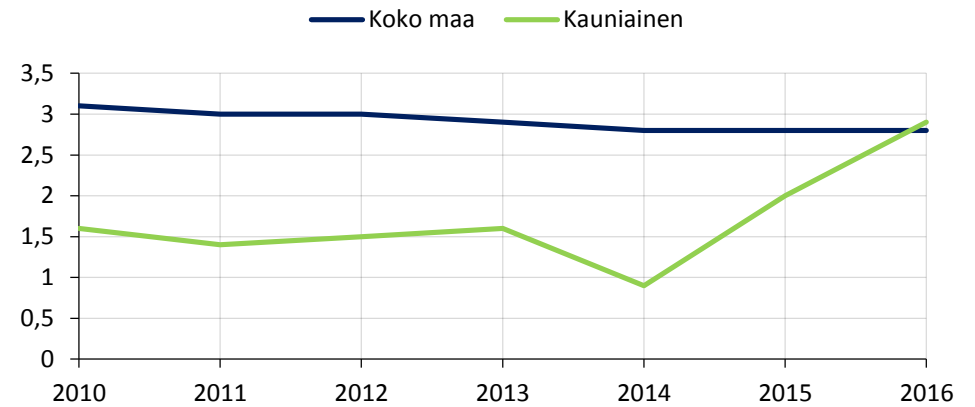
0-17-åringar som placerats utom hemmet, % av befolkningen i samma ålder (THL)

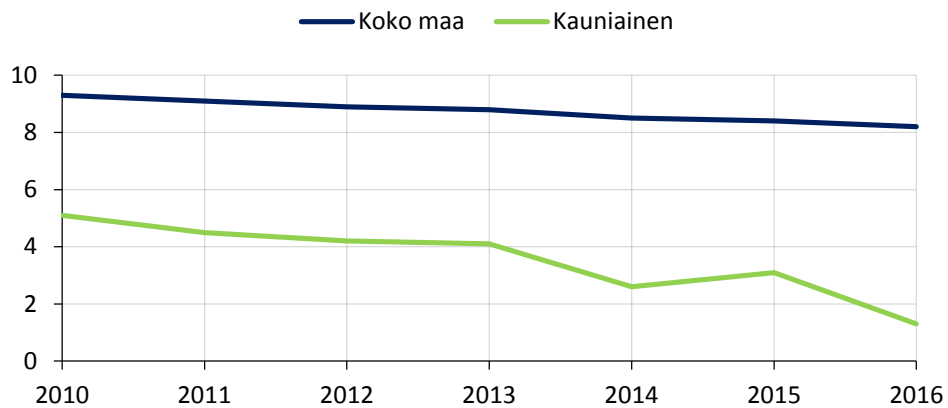
**Klienter som vårdats på institutioner för missbrukarvård/
1000 invånare**

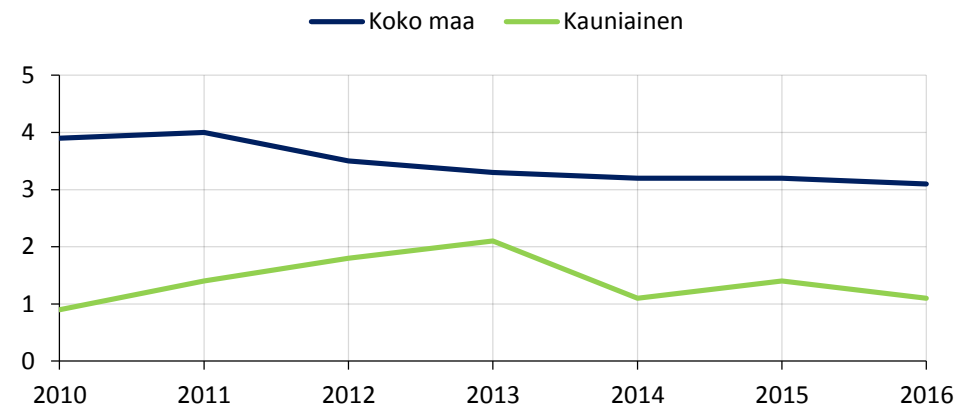
**Patienter som vårdats på sjukhus- och hvc-avdelningar på
grund av missbruk/1000 invånare**

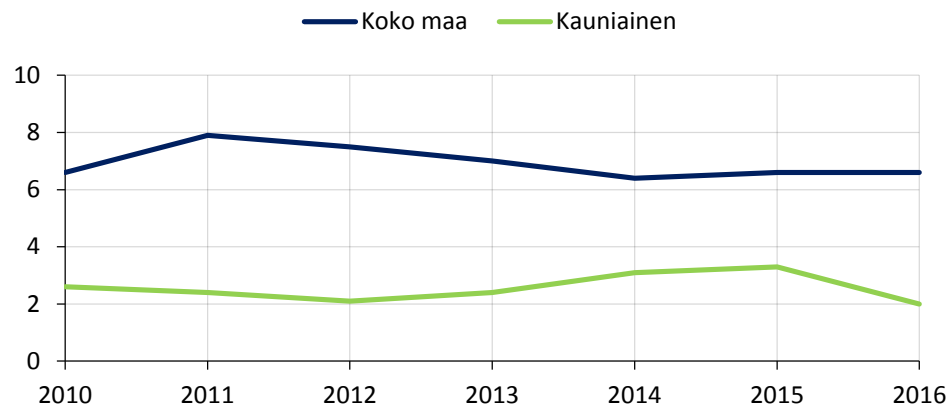
**Öppenvårdsklienter inom missbrukarvården/1000
invånare**

**Rattfyllerifall som kommit till polisens kännedom/1 000
invånare**

**Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens
kännetdom/1000 invånare**

Bilaga 1. Lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015)

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1§

Det allmänna svarar i enlighet med denna lag och i samarbete med allmännyttiga sammanslutningar för förebyggande av skador som orsakas av alkohol, tobak, narkotika och andra ämnen som används i berusningssyfte eller av penningspel.

2§

I denna lag avses med

- 1) *rusmedel* alkoholhaltiga ämnen, narkotika samt läkemedel och andra ämnen som används i berusningssyfte,
- 2) *förebyggande rusmedelsarbete* verksamhet som syftar till att minska användningen av rusmedel och till att begränsa de hälsorelaterade, sociala och samhällsrelaterade skador som användningen av rusmedel orsakar.

Vad som i denna lag föreskrivs om rusmedel gäller också tobaksprodukter och penningspel.

3§

Det förebyggande rusmedelsarbetet ska grundas på uppföljning av rusmedelsanvändningen och därmed relaterade skador, tillgänglig vetenskaplig evidens och på god praxis.

I det förebyggande rusmedelsarbetet är det skäl att beakta också skador som orsakas andra än rusmedelsanvändare.

4§

Social- och hälsovårdsministeriet leder och Institutet för hälsa och välfärd utvecklar och styr det förebyggande rusmedelsarbetet i hela landet i samarbete med andra myndigheter.

Regionförvaltningsverken styr inom sitt verksamhetsområde det förebyggande rusmedelsarbetet, planerar och utvecklar det i samarbete med andra myndigheter och med sammanslutningar samt stöder kommunerna inom verksamhetsområdet vid genomförandet och utvecklingen av det förebyggande rusmedelsarbetet.

5§

Kommunen svarar för organiseringen av det förebyggande rusmedelsarbetet inom sitt område och utser ett organ med ansvar för det förebyggande rusmedelsarbetet.

Organet har i uppgift att

- 1) sörja för uppföljningen av och informationen om rusmedelsläget i kommunen,

2) se till att enskilda personer och hela befolkningen erbjuds information om rusmedelsskador och om hur de kan minskas,

3) öka och stödja kunskaperna om åtgärder för förebyggande av rusmedelsskador inom kommunens alla uppgiftsområden,

4) föreslå och främja åtgärder för det förebyggande rusmedelsarbetet inom kommunförvaltningen, särskilt inom social- och hälsovården samt bildnings-, idrotts-, ungdoms- och näringsväsendet,

5) sörja för att de kommunala åtgärder som avses i 4 punkten samordnas med de åtgärder som hör till eller stöder det förebyggande rusmedelsarbetet inom polisen, inom tillsynen över efterlevnaden av alkohollagen (1102/2017) och tobakslagen (549/2016), inom näringslivet och i synnerhet inom de allmännyttiga sammanslutningar som deltar i det förebyggande rusmedelsarbetet. (28.12.2017/1119)

På kommunens förebyggande rusmedelsarbete ska dessutom tillämpas vad som i 11 och 12 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) föreskrivs om främjande av hälsa och välfärd samt om planering och rapportering som gäller den verksamheten.

6§

Kommunen ska i samband med det förebyggande rusmedelsarbetet främja invånarnas möjligheter att delta och påverka i syfte att minska de rusmedelsrelaterade skadorna genom myndighetssamarbete, genom yttranden till myndigheter samt genom kommunens egna åtgärder.

7§

Denna lag träder i kraft den 1 december 2015.

Genom denna lag upphävs lagen om nykterhetsarbete (828/1982).

[RP 339/2014](#)

SHM 53/2014

EV 365/2014

Bilaga 2. Genomförande av strategin för förebyggande rusmedelsarbete 2008–2015

BARN OCH UNGA		
Mål	Verksamhetsform/åtgärd	Genomförande
Stärka den tidiga interventionen	Tidig intervention, Vavu-arbete med gravida, Deprimerade mammor, Masu-arbete, rådgivningar, familjearbete, multiprofessionellt samarbete, trygg start, daghem	
Identifiera barn och unga med rusmedelsproblem i familjen	Gemensam verksamhetsmodell och utbildning: Modellen Föra barnen på tal	
Stärka färdigheterna att ingripa och den tidiga interventionen	Modellen Föra barnen på tal i bruk i hela staden	
Uppföljning och uppdatering av idrotts- och ungdomsföreningarnas program för förebyggande av missbruk	Genomförs vid beviljandet av föreningsunderstöd; årligt seminarium kring det förebyggande missbruksarbetet	
Förebyggande barnskyddsarbete	Utbildning för hela nätverket bl.a. i anknytning till barnskyddslagen	
Stöda ansvarsfullt föräldraskap	Föräldrakvällar och -kvarter, information, kampanjer Familjegrupper (Granhult)	
Arbete för att förebygga rökning och snusanvändning.	Åtgärdsprogrammet Ett rökfritt Grankulla	
Arbete för att förebygga alkoholbruk	Information, läroämnet hälsokunskap, attitydfostran, förbud mot omnämnande på idrottsanläggningar	
Starta hälsoteamverksamheten	Hälsoteamkoordinator till skolorna, bestämda uppgifter för teamen Utnyttja resultaten av skolhälsoenkäten i hälsokunskapsundervisningen.	
Införande av Adsume (rusmedelsbarometer för unga) i skol- och studerandehälsovården	Utbildning i användning av Adsume, omfattar alla 8-klassister och studerande i åk 1 i gymnasiet. Digital rapportering	
BEFOLKNING I ARBETSFÖR ÅLDER		
Tidig identifiering och förebyggande av rusmedelsskador	Föra saken på tal, Audit, Mini-intervention, hjälpkort för sociala olägenheter, skapa verksamhetsmodeller och program, (bl.a. SA-Int-hälsoundersökning och bedömning av körförmågan) Digital rapportering	
Minska bruket av rusmedel	Information, kampanjer, material som delas ut, webbsidor	
SENIORER		
Tidig identifiering och förebyggande av rusmedelsskador	Föra saken på tal, Audit, Mini-intervention, hjälpkort för sociala olägenheter, skapa verksamhetsmodeller och program, (bl.a. SA-Int-hälsoundersökning och bedömning av körförmågan) Digital rapportering	
Minska bruket av rusmedel	Information, kampanjer, material som delas ut, webbsidor Kartläggning av det sociala nätverket, direktmarknadsföring och kampanjer, kopplas till den övergripande planen för mentalvårdsarbete, Freni-projektet	
Stöd för alkohol- och drogfrihet		
GEMENSAMMA		
Organisering av det förebyggande arbetet	Utse en processägare för arbetet mot missbruk Tejo-arbetsgruppen fungerar som styrgrupp för det multiprofessionella arbetet mot missbruk. Nätverket för arbetet mot missbruk sammankallas vid behov årligen	
Medverka i riksomfattande och hs-regionens förebyggande rusmedelsarbete och i utvecklingen	Utse representanter: RFV, THL, HSR-Ehkäpä-nätverket, Preventiimi	
Alkohol- och tobaksförsäljningens laglighet	Samarbete med andra aktörer, bl.a. företagare och polis. Information om åldersgränser. Förbud mot alkoholreklam på idrottsplatser.	

Ett rökfritt Grankulla

Hänvisning till missbrukarvården

Identifiera kompetens i förebyggande rusmedelsarbete

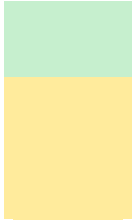
Nyaste kunskapen från forskning och metodutveckling i bruk

Förhållningsregler

Modeller för hänvisning

Utredning av kompetensnivån > digitala infopaket

Medverkan i THL/HSR-verksamhet. Lokal förankring av kunskapen.

Bilaga 3. FÖREBYGGANDE RUSMEDELSARBETE I GRANKULLA 2017

1. SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSTJÄNSTERNA

<p>Inom social- och hälsovården görs förebyggande rusmedelsarbete bland annat genom att identifiera klienternas riskbeteende i anslutning till rusmedel och penningspel och erbjuda dem stöd så tidigt som möjligt. Bruket av rusmedel bör tas upp som en naturlig del av det dagliga arbetet på mödra- och barnrådgivningen, studenthälsan, hälsostationerna, men också inom företagshälsovården och socialtjänsterna, inklusive tjänster i hemmet för seniorer och på servicehusen. Problem kan förekomma samtidigt och vara sammankopplade på olika sätt, något som bör beaktas inom rehabiliteringen av mentalvårdsklienter och missbrukare, så att hög alkoholkonsumtion, användning av tobaksprodukter och narkotika samt spelberoende tas upp vid behov. Uppsökande arbete når också de klienter som inte aktivt söker sig till tjänsterna.</p>	
<p>Tjänster</p>	<p>Metoder för förebyggande rusmedelsarbete i olika åldersgrupper (t.ex. överenskommelse om vem som ska frågas om de röker, hur svaren dokumenteras och följs upp; mini-interventioner)</p>
<p>Hälsovårdstjänster</p>	<p><u>Hälsovården</u> AUDIT och vid behov miniintervention till alla gravida och deras partner, alla som kommer på hälsogranskning (arbetslösa, närståendevårdare), de som kommer till mottagningen pga. kroniska sjukdomar och mentalvårdsklienterna.</p> <p>ADSUME för högstadieelever och studerande i anslutning till de lagstadgade hälsogranskningarna. Samtidigt frågas också om rökning och eventuell annan experimentering med rusmedel eller bruk av rusmedel. Information om alkohol och droger samt hur man söker vård bör finnas i hälsostationens väntrum.</p> <p><u>Mun- och tandvård</u> I Effica dokumenteras indexet för tobaksmätaren; om personen utsätts för tobaksrök så tas saken upp. I förhandsuppgifterna frågas också om snus, samma ingripande som ovan. I det nya Effica finns också en alkoholmätare, vilket gör det "lättare" att ta upp saken. I nuläget tas saken inte systematiskt upp.</p> <p>I anslutning till besöken på institutioner och munhygienisternas hembesök kartläggs klienternas bakgrund och nuvarande användning av rusmedel.</p> <p>Mun- och tandvården deltar varje år med ett nytt tema i veckan för förebyggande rusmedelsarbete. I fjol var temat att föra alkohol och droger på tal. Snuset tas upp varje år. Mun- och tandvården deltar också i andra temadagar (bl.a. Rökfria dagen, xylytolveckan, Hjärtveckan, de gamlas vecka).</p> <p>Mun- och tandvården deltar i välmåendeevenemanget på Mäntymäen koulu. Bruket av alkohol och droger tas särskilt upp vid tandvårdsevenemang för åk 6.</p>

Socialtjänster	Alkohol och droger tas nästan utan undantag upp vid möten med klienterna då servicebehovet bedöms. Spelberoende har uppmärksamats först under den senaste tiden men ingår nu mer tydligt i bedömningen inom socialvården. En blankett för självbedömning för klienterna kommer att tas i bruk inom vuxensocialarbetet, så klienten kan ge sin egen bedömning av situationen.
Äldreomsorgen	<p><i>Hembesök som främjar välbefinnandet:</i> Blanketten som ska fyllas i på förhand omfattar också frågor om bruk av alkohol och tobaksprodukter. Svaren går igenom under besöket och klienten hänvisas vid behov till läkare, psykiatrisk sjukskötare el. dyl.</p> <p><i>Seniorrådgivningen:</i> - om klienten har gjort en e-hälsogranskning, kan rapporten om alkoholbruk gås igenom vid besöket.</p> <p>-varje klient intervjuas fritt formulerat om sitt alkoholbruk och hänvisas vid behov till läkare, psykiatrisk sjukskötare el. dyl.</p> <p><i>Hemvården:</i> -alkoholbruket förs på tal om vårdaren eller någon anhörig oroar sig för klientens alkoholbruk. Klienten hänvisas vid behov till läkare, psykiatrisk sjukskötare el. dyl.</p> <p><i>Boendeservice med heldygnsomsorg:</i> -då nya klienter flyttar in beaktas deras eventuella bakgrund av alkoholbruk och hjälpbehov, så att de kan anpassa sig till ett liv utan alkohol.</p>

2. SMÅBARNSPEDAGGIKEN

<p>Småbarnspedagogen stödjer en sund och trygg utveckling för barnet. Den yrkesutbildade personalen inom branschen innehar en viktig roll i att identifiera eventuella rusmedelsproblem hos barnens föräldrar. Att skydda barnen, ta upp saken med föräldrarna samt att vid behov hänvisa föräldrarna till stödtjänster i samarbete med rådgivningen och det förebyggande barnskyddet hör till det förebyggande rusmedelsarbete som utförs av den yrkesutbildade personalen inom småbarnspedagogen. Gemensamt överenskomna rutiner styr hur personalen bemöter föräldrarna och barnen och ger personalen riktlinjer för vilka åtgärder som krävs om det finns anledning till oro.</p> <p>Inom <i>småbarnspedagogen</i> ska det finnas en överenskommen, dokumenterad gemensam rutin för hur barn som utsätts för rusmedelsproblematik i hemmet kan identifieras på ett tidigt stadium och hur man kan stödja deras uppväxt och utveckling. Samarbete med rådgivningen och vid behov med det förebyggande barnskyddet samt med familjecentren är mycket viktigt, och innebär att t.ex. stöd i föräldrarollen eller vård kan erbjudas med låg tröskel. (Heimala Heli, ESAVI 27/2017, 34)</p>	
Åldersgrupp	METODER FÖR FÖREBYGGANDE RUSMEDELSARBETE
Under 7 år	<p>Personalen kommer överens om hembesök i familjens eget hem med vårdnadshavaren/vårdnadshavarna till ett barn som ska börja på dagis/förskola. Besöket dokumenteras på hembesöksblanketten. Den information som har fått via hembesöket används då personalen blir bekant med barnet, i umgänget med barnet och familjen och i mjuklandningen, så att vårdrelationen och samarbetet med vårdnadshavaren/vårdnadshavarna får en bra början.</p> <p>Ett Föra barnen på tal-samtal förs med varje familj vars barn börjar</p>

	<p>på dagis/förskola. Syftet med samtalet är att stanna upp och fokusera på barnets liv och situation samt utvecklingsmiljö ur olika synvinklar, samt att förebygga problem, främja barnets och familjens välbefinnande och kunna ingripa tidigt i situation om det finns anledning till bekymmer eller om någon av föräldrarna har problem.</p> <p>Personalen inom småbarnspedagogiken tillämpar också metoden med bekymmerszoner. Om personalen upplever att det finns anledning till bekymmer tar de upp saken med vårdnadshavarna och försöker stödja dem i föräldra- och fostrarrollen. Vid behov hänvisas föräldrarna till andra tjänster, t.ex. familjearbetsgruppen, familjerådgivningen eller till socialbyrån för bedömning av servicebehovet. Vid svårare situationer kan en barnskyddsanmälan göras.</p>
--	--

3. SKOLORNA

<p>I läroanstalterna/skolorna ingår förebyggande rusmedelsarbete i basuppgifterna och genomsyrar verksamhetssätten och –kulturen till stöd för elevernas sunda uppväxt och utveckling. I arbetet ingår allt som utvecklar skolarbetet och skolmiljön så att den ger ett bättre skydd mot rusmedel och deras följder. Skolans/läroanstaltens elev/studerandevårdsplan ska omfatta en beskrivning av vad som görs för att förebygga användningen av tobaksprodukter, alkohol och narkotika och hur man ingriper vid behov. Man kan gärna också komma överens om hur det bruk av rusmedel som har observerats ska dokumenteras på ett enhetligt sätt och hur elever, studerande och vårdnadshavare kan inkluderas i arbetet med att planera och verkställa det förebyggande rusmedelsarbetet.</p> <p>Det är värt att satsa på att utveckla metoder vid läroanstalterna för att förebygga skillnader mellan grupper, också hälsoskillnader. T.ex. i samband med granskningen av skol- och studiemiljön och välbefinnandet vid läroanstalten kan man också utvärdera hur det förebyggande rusmedelsarbetet har verkställts.</p> <p>(Heimala Heli, ESAVI 27/2017, 34)</p>	
Åldersgrupp	METODER FÖR FÖREBYGGANDE RUSMEDELSARBETE, t.ex. per årskurs

<p>lågstadiet, 7–12 år</p>	<p>1) alla elever deltar i Lära för Livet-lektioner, som ordnas en gång per läsår</p> <p>Lära för Livet Stiftelsen genomför ett program i hälsofostran för barn i ålder 3–13 år, där hälsosamma levnadsvanor och förebyggande rusmedelsarbete utgör en central del. Undervisningen hålls i skolorna som evenemang en gång om året. www.koulutuselamaan.fi</p> <p>2) Ska vi snacka? är ett program för elever i åk 5–6 som ordnas av Ehyt rf.</p> <p>Lektioner på temat rusmedel och spelberoende ordnas för lågstadieleverna (Ska vi snacka och Spelkunskap), som ökar elevernas kunskap om ämnet (kunskaper, färdigheter, kritiskt tänkande, självkänsla och etisk ansvarskänsla), och som därmed bidrar till en mindre skadlig rusmedels- och spelkultur.</p> <p>3) Livsfärdigheter, Lions Quest-utbildningar för lärare. Programmet används i klasserna under hela läsåret. Det ger lärare och fostrare som arbetar med elever i åldrarna 5–25 praktiska verktyg för att främja gruppbildning och öva in livsfärdigheter med eleverna.</p>
----------------------------	---

<p>högstadiet, 13–15 år</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hälsokunskapsundervisningens läroinnehåll, särskilt åk 8 2. Hubu-metoden från Ehyt rf, rusmedelsfostran för åk 8–9 <p>I helheten ingår också ett föräldramöte som ordnas av EHYT rf och möjlighet till utbildning för lärarna</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Verksamhetsmodeller inom skolans verksamhetskultur som stödjer det förebyggande rusmedelsarbetet <p>Gemensamma spelregler och diskussion kring dem, att följa lagen, ingripa vid behov och entydiga regler om följderna, samarbete mellan lärarna och elevvården, närpolisens besök på lektionerna, kontakt med hemmen.</p> <p>Användningen av rusmedel tas också upp i anslutning till hälsogranskningarna.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Skolhälsoenkäten och motsvarande ger skolhälsovården information om helhetssituationen, så att man sedan kan planera förebyggande rusmedelsarbete enligt behov.
<p>Gymnasiet, 16 år –</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ett årligt mål för förebyggande rusmedelsarbete som ställs upp av elevvården <p>Läsåret 2016–2017 höll polisen en utbildning om narkotika för lärarna. Läsåret 2017–2018 ordnas rusmedelsfostran för eleverna</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Hälsokunskaps- och biologiundervisningens läroinnehåll 3. Uppföljning inom elevvården <p>I samband med hälsogranskningen frågas alla elever om användningen av rusmedel.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Skolhälsoenkäten och motsvarande ger skolhälsovården information om helhetssituationen, så att man sedan kan planera förebyggande rusmedelsarbete enligt behov.

4. UNGDOMSTJÄNSTERNA

<p>Personalen inom stadens ungdomstjänster möter ungdomarna i många olika situationer och bidrar för sin del till att ungdomarna väljer en hälsosam livsstil, alkohol- och drogfri fritid och delaktighet. Inom ungdomsarbetet tillämpas en dialogisk metod för att stödja och säkra ungdomarnas välmående och utveckling genom att man stärker de skyddande faktorerna och motarbetar riskfaktorerna. Att förmedla färdigheter i livskompetens och allmänt stärka ungdomarnas sociala förmåga ingår i grunduppgifterna inom ungdomsarbetet, och där ingår också rusmedelsarbetet och förebyggandet av skador. Det förebyggande arbetet omfattar att förebygga skador till följd av rusmedelsbruk, ge stöd för alkohol- och drogfrihet, samt informationsspridning t.ex. genom kampanjer. Inom det förebyggande arbetet ges stöd till ungdomar som har en ökad risk i anslutning till rusmedelsanvändning eller något redan konstaterat problem, t.ex. genom uppsökande ungdomsarbete. Diskussion kring rusmedelsfrågor med ungdomarna och ingripande i ungdomarnas experiment med rusmedel är en del av det dagliga arbetet inom ungdomstjänsterna på gatan, i köpcentrum, på webben och i ungdomslokaler, och kamratstöd är också en viktig verksamhetsform.</p>	
<p>Åldersgrupp</p> <p>lågstadiet, 7–12 år</p>	<p>Metoder för förebyggande rusmedelsarbete i olika åldersgrupper</p> <p>Förebyggande rusmedelsarbete (EHYT rf) i skolorna, också</p>

	<p>förskolorna. Sk. Ehkäpä-verksamhet vid sidan om ungdomsarbetet (att bemöta ungdomarna). Sexualupplysning för skolorna (åk 4–6). Gruppbildning i de finska skolorna (åk 4–6) + i lägerskolorna (båda språken).</p>
högstadiet, 13–15 år	<p>Förebyggande rusmedelsarbete (EHYT rf) i skolorna. Sk. Ehkäpä-verksamhet vid sidan om ungdomsarbetet (att bemöta ungdomarna). Sexualupplysning i skolorna. Gruppbildning i skolorna (åk 7)</p>
Gymnasiet, 16 år –	<p>Förebyggande rusmedelsarbete (EHYT rf) i skolorna. Sk. Ehkäpä-verksamhet vid sidan om ungdomsarbetet (att bemöta ungdomarna). Särskilt inom det uppsökande ungdomsarbetet.</p>
Annat/alla	<p>Rusmedelsarbetet märks särskilt inom det uppsökande ungdomsarbetet och arbetet på fältet (t.ex. patrullering). I olika situationer med ungdomarna, t.ex. i ungdomslokalerna. Stark anslutning till individuella behov, i motsats till verksamheten i skolan, som är mer planerad och fokuserar mer på upplysning i grupp. Föreningar och organisationer som ansöker om understöd ska bifoga sitt program för rusmedelsförebyggande. Pedagogiskt upplysningarbete, t.ex. genom att sakkunniga håller föreläsningar för föräldrarna, t.ex. om källkritik på webben i rusmedelsfrågor. Det ska vara lätt för ungdomarna att hitta fritidssysselsättningar och vänner, då det inverkar på hälsa och välmående och minskar bruket av rusmedel då de har något vettigt att syssla med. Ungdomsgården är en alkohol- och drogfri zon.</p>

5. IDROTTSTJÄNSTERNA

<p>Stadens och klubbarnas idrottstjänster har också en viktig roll i att främja en alkohol- och drogfri fritid bland invånare i alla åldrar. De råd om levnadsvanor som ges i samband med olika former av motion och idrott kan på ett naturligt sätt omfatta också råd om riskerna med hög alkoholkonsumtion, eller användning av tobaksprodukter och dopingämnen. Modellen Päihteetön pelikenttä, som har gjorts upp till stöd för verksamheten inom motions- och idrottsorganisationerna handleder både vuxna och ungdomar inom verksamheten att göra upp gemensamma spelregler för rusmedel och överenskomna rutiner för tidig intervention. Idealerna och målen med rent spel inom sport- och idrottskretsarna ger riktlinjer bl.a. för hur kretsarna förhåller sig till bruk av alkohol och narkotika samt spelproblem.</p>	
Åldersgrupp	Metoder för förebyggande rusmedelsarbete
Alla	<p>Det ska vara lätt för ungdomarna att hitta fritidssysselsättningar och vänner, då det inverkar på hälsa och välmående och minskar bruket av rusmedel då de har något vettigt att syssla med.</p>

6. KLUBBAR OCH FÖRENINGAR (KULTUR OCH FRITID)

<p>Inom olika <i>fritidssammanslutningar</i> finns möjligheter både till att tidigt identifiera problem och ge stöd, samt att förebygga problem och uppmuntra till alkohol- och drogfrihet, då man inför verksamhetsrutiner som främjar detta då tjänsterna konkurrensutsätts, kommer överens om kriterierna för understöd till föreningarna samt sponsorerings av evenemang och andra spelregler. Här är det viktigt att ge kommunens invånare och dem som använder tjänsterna möjligheter att komma med idéer för en alkohol- och drogfri fritid, också för grupper med särskilda behov. Sport- och idrottsklubbarna bör aktivt arbeta för att förebygga risker i anslutning till alkohol och droger. (Heimala Heli, ESAVI 27/2017, 35)</p>
--

Förening, klubb	Avtal, omnämmande i principerna för beviljande av understöd
AA-verksamhet (finska, svenska, engelska)	Kulturtjänsterna erbjuder lokaler avgiftsfritt i Villa Junghans för de AA-klubbar som verkar i Grankulla.
Föreningar/klubbar	Föreningar och organisationer som ansöker om understöd ska bifoga sitt program för rusmedelsförebyggande. Föreningarna/klubbarna utför förebyggande rusmedelsarbete i anslutning till arbetet med ungdomarna, t.ex. avtalen som klubbarna ingår med sina egna spelare. Föredrag om kosthåll på klubbarnas föräldramöten med anslutande diskussioner om bruk av alkohol och droger (ingår i princip i klubbarnas egna rusmedelsförebyggande program).

7. PERSONAL

På *arbetsplatserna* bör program för rusmedelsförebyggande göras till en prioritet inom utvecklingen och ett viktigt redskap för samarbetet mellan ledningen arbetarskyddet, arbetstagarna och företagshälsovården. Programmen bör också ta upp arbetet för rökfrihet och stöd för att sluta röka, samt identifiering av spelberoende och hur man förebygger det (se även verksamheten i anslutning till en rökfri kommun).

Kommunen som arbetsgivare kan visa vägen med sitt eget program för rusmedelsförebyggande. Arbetsgivarnas och arbetstagarnas centralorganisationer förnyade år 2015 sin gemensamma rekommendation om att alla arbetsplatser bör förebygga alkohol- och narkotikaproblem samt att frågor kring rusmedel ska behandlas gemensamt och de som behöver ska hänvisas till vård (Akava m.fl. 2015).

PERSONALFÖRVALTNINGEN. Företagshälsovårdens insatser bör styras till förebyggande av rusmedelsproblem genom att ta med saken i avtalen och öka användningen av screening och mini-interventioner också då anställda besöker mottagningen pga. sjukdom. På *arbetsplatserna* bör program för rusmedelsförebyggande göras till en prioritet inom utvecklingen och ett viktigt redskap för samarbetet mellan ledningen arbetarskyddet, arbetstagarna och företagshälsovården. Programmen bör också ta upp arbetet för rökfrihet och stöd för att sluta röka, samt identifiering av spelberoende och hur man förebygger det (se även verksamheten i anslutning till en rökfri kommun). (Heimala Heli, ESAVI 27/2017, 34-35)

Målgrupper	Metoder för förebyggande rusmedelsarbete
Personalen	<p>Företagshälsovården: Rusmedel tas alltid upp i anslutning till hälsogranskningar. Man får frågan om man använder alkohol, narkotika eller tobaksprodukter. Audit-enkäten om alkoholbruk görs om personen verkar dricka mycket eller ofta. Samtalet kan kallas för miniintervention, för vi ger handledning och rådgivning om bruk av rusmedel förekommer.</p> <p>På mottagningen frågas klienterna om rusmedel då deras ärende gäller bl.a. olycksfall, olika magproblem, sömnlöshet eller nedstämdhet/depression. Också ofta förekommande frånvaro kan tyda på problem med alkohol eller narkotika.</p> <p>Avvänjning erbjuds till alla rökare som är villiga att sluta.</p> <p>Programmet har beretts i samarbete med arbetarskyddet och företagshälsovården. Programmet går igenom vid sektorernas styrgrupps möten och vid olika utbildningar för chefer och andra anställda.</p>

I enheterna:

Programmet Ett rökfritt Grankulla; om en anställd på eget initiativ överväger att sluta röka, så ska hen få stöd och hänvisas till företagshälsovården. Temat Ett rökfritt Grankulla förs fram bl.a. på olika möten. Alkohol och narkotika kan med låg tröskel tas upp av cheferna, som vid behov kan hänvisa sina anställda till företagshälsovården. Tidigt uppmärksammande, samt att ta upp ämnet.

Bilaga 4

Ett rökfritt Grankulla

Åtgärder

De åtgärder parterna kommit överens om i samband med projektet En rökfri huvudstadsregion baserar sig på de rökfrihetskriterier som Institutet för hälsa och välfärd har fastställt i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet,

Kriterium	Åtgärder	Uppfyllelse
		JA/NEJ
KRITERIUM 1 Rökning är förbjuden i lokaler och på utomhusområden som ägs eller förvaltas av kommunen och som avses i 12 § i tobakslagen. Rökförbudet anges tydligt med skyltar, dekaler eller affischer.	<ul style="list-style-type: none"> Lokaler och utomhusområden som förvaltas av kommunen är tydligt märkta med t.ex. skyltar, affischer eller dekaler. 	Delvis ja, men saknas i en del lokaler. Skyltar sätts upp i dessa lokaler inom oktober.
KRITERIUM 2 Eventuella rökplatser för vuxna är placerade utomhus på mindre synliga ställen och så att röken inte tränger in i lokalerna.	<ul style="list-style-type: none"> I kommunerna anläggs i framtiden inga nya rökplatser. Rökplatserna för vuxna i lokaler som förvaltas av kommunen är placerade så att röken inte kan tränga in i lokalerna. Rökplatserna i aktivitetslokaler och -områden för barn och unga har tagits bort. 	Ja Ja Ja (med undantag av simhallen och ishallen)
KRITERIUM 3 Kommunen övervakar inom sitt område att 14 a § i tobakslagen och riksprogrammet för övervakning av tobakslagen iakttas.	<ul style="list-style-type: none"> Rökplatserna har tagits bort: a) på daghemmens områden, b) på skolornas områden och c) på läroanstalternas områden. Personalen röker inte under arbetstid: a) på daghemmens områden, b) på skolornas områden och c) på läroanstalternas områden. Besökare följer rökförbudet: a) på daghemmens områden, b) på skolornas områden och c) på läroanstalternas områden. 	Ja Ja Ja
KRITERIUM 4 Tobaksprodukter säljs inte i lokaler som förvaltas av kommunen.	<ul style="list-style-type: none"> Tobaksprodukter säljs inte i lokaler som förvaltas av kommunen. 	Ja
KRITERIUM 5 Kommunen är en rökfri arbetsplats och föregår med exempel för aktörer inom den privata sektorn.	<ul style="list-style-type: none"> I avtal som ingås med serviceproducenter förutsätts att tobaksprodukter inte säljs i lokaler som förvaltas av kommunen. 	Ja
KRITERIUM 6 Kommunens representations-tillställningar och andra tillställningar är rökfria.	<ul style="list-style-type: none"> Kommunens representationstillställningar och andra tillställningar är rökfria. Kommunen förutsätter rökfrihet i sina hyresavtal för lokaler. 	Ja Ja
KRITERIUM 7 Rökfriheten nämns i kommunens rekryteringsannonser.	<ul style="list-style-type: none"> Kommunens rekryteringsannonser innehåller alltid ett omnämnande om rökfriheten. 	Ja

KRITERIUM 8 Personalen röker inte under arbetstid.	Åtgärder: • Kommunens arbetsenheter har fått skriftliga anvisningar om kommunens principer om rökfrihet. • De anställda får inte röka under arbetstid. Förbudet gäller inte lagstadgade pauser. Rökning är tillåten under lunchrasten, om den inte räknas som arbetstid, samt på den kollektivavtals-enliga kafferasten.	Ja Ja
KRITERIUM 9 Anställda som röker erbjuds stöd för att sluta röka.	• De anställda frågas om rökning a) vid nyanställningsundersökningen b) vid andra kontakter med företagshälsovården • Kommunen stöder anställda som vill sluta röka a) genom handledning och rådgivning inom företagshälsovården, b) genom stöd i grupper på arbetstid. • För att kunna rikta stödåtgärderna rätt kartlägger företagshälsovården regelbundet antalet anställda som röker eller snusar.	Ja Ja Ja
KRITERIUM 10 Förebyggande av rökning, säkerställande av rökfria livsmiljöer och stöd vid rökavvänjning har nedtecknats i de mål och åtgärder som krävs enligt lagen om hälso- och sjukvård, och genomförandet av dem följs upp och bedöms.	• Inom kommunens område finns en vårdkedja för nikotinberoende, som tillhandahålls i samarbete mellan företagshälsovården, primärvården och den specialiserade sjukvården. • Klienterna frågas systematiskt om rökning: <i>På mödrarådgivningen frågas föräldrarna</i> a) vid familjens första besök på mottagningen b) vid hembesöket hos familjen när barnet är fött. <i>På barnrådgivningen frågas föräldrarna</i> c) vid familjebesöket på barnrådgivningen när barnet är 1,5 år gammalt c) vid familjebesöket på barnrådgivningen när barnet är 4 år gammalt <i>Inom skol- och studerandehälsovården frågas</i> e) föräldrarna vid elevens hälsokontroll i åk 1 f) föräldrarna och eleven vid elevens hälsokontroll i åk 5 g) eleven vid hälsokontrollen i åk 8 h) studeranden vid kontakter med studerandehälsovården <i>Inom mun- och tandvården frågas</i> i) eleven från och med åk 5 på det årliga besöket j) studerandena på vårdperiodens första besök eller den årliga kontrollen k) vuxna på vårdperiodens första besök eller den årliga kontrollen <i>På hälsovårdscentralen, i företagshälsovården, i den specialiserade sjukvården</i> l) på hälsostationen/i hälsovårdscentralen årligen m) i företagshälsovården vid nyanställningsundersökningen n) vid övriga kontakter med företagshälsovården o) vid kontakter med den specialiserade sjukvården	Ja (kräver dock förankring av praxisen) Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Alla kroniskt sjuka (diabetiker, personer med hjärtsjukdom)